

АБОНАМЕНТЪ:

За България год. 20 л.
6 м. 12 л.
За странство 40 л.

Един брой 20 стот.

ДОБРУДЖА

Орган на централния добруджански народен съвет

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ

се плаща по споразумение

Адрес:

ул. „Левски“ № 16

Телефон № 196

Излиза

сряда и събота

Рекламите се взимат

970 Градска Библиотека

Варна

ПАРТИЯТА НА ГЕНЕРАЛЪ АВЕРЕСКУ

изобличава ромжския режим в Добруджа.

(Една характеристична политическа програма).

Партията на генералъ Авереску, наречена „Лига Пополуруй“ (Народен съюз), печата въ броя от 7 септември т. г. на издавания въ Силистра вестникъ „Durostogul“ своята политическа програма, съдържаща исканията, въ името на които тази партия ще постави кандидатури въ Силистренски окръгъ за предстоящите избори.

Дали тези искания сж предначертани да бъдат реализирани, дали тѣ сж едно искрено желание на хората, които сж ги вписали въ своята програма, или сж само една примамка, за да се привлечат гласовете на наивните избиратели-българи, — това не ни е известно. Но безспорно тези искания, вписани въ една политическа програма на партия, като тази на генералъ Авереску, жосочват, какъвъ е режима, който либералната партия поддържа въ южна Добруджа.

Ето какво съдържа политическата програма на „Народната лига“:

1. Окръжният управител да бъде мѣстенъ жител, който да познава нуждите и страданията на населението.

2. Околийският началник да бъде честен и богобоязливъ хора.

3. Ще настояваме да се повърнатъ всичките пари, взети на населението отъ каквито и да било чиновници, било че сж взети подъ предлогъ да се заведе въ какво въображаемо дѣло, или съ заплашване съ затворъ, или съ прѣдаване на воененъ съдъ, или съ бой, или екстерниране; също така ще настояваме да се повърнатъ говедата, ягнетата, овците, маслото, сиренето, кокошките, колята съ солъ и пр., които сж били отнети отъ жителите насилъ, подъ предлогъ, че има такава заповѣдъ, или за да се спасятъ отъ разпрания, или сж били взети отъ пазаря подъ предлогъ, че тѣ ще си ги разпродадатъ помежду си по-лесно безъ пари. . . Ако тези чиновници не притежатъ вече парите или вещите, ще настояваме, щото държавата да заплати всичко и тия чиновници, безъ изключение, да бъдатъ наказани.

4. Ще настояваме да се повърнатъ на селата земите и горите, които тѣ владѣха прѣди 1913 г. и жителите на селата да ги владѣятъ при по-леки условия, както сж ги владѣли прѣди 1913 година; ще настояваме да се даде земя на тези, които нѣматъ и да се дадатъ мѣста за къщи на новоженените.

5. Ще настояваме да се прѣмахнатъ жандарите, като се оста-

вятъ въ всяка община колкото бъдатъ потребни и които ще бъдатъ въ разпореждане на кмета, избранъ свободно отъ жителите. Кметътъ ще бъде началникъ на полицията въ селото, а жандаринътъ ще изпълнява заповѣдите на кмета.

6. Да се прѣмахнатъ свършено ангариите, а който се одързости да повика нѣкой жител на ангария, да му се отнеме службата и да бъде затворенъ.

7. Да се прѣмахне фактически болятъ, руганието, прѣдизвикателните думи, като: българинъ, турчинъ, чифуванъ и др. и, които ги употребява, да бъде изпуденъ отъ служба веднага и да бъде строго наказанъ.

8. Да се позволи на всички избѣгали въ България и другадъ, и които не сж завършили нѣкое тежко прѣстѣпление, да се завърнатъ свободно по домовете си.

9. Да се опростятъ всичките политически нарушения и прѣстѣпления, извършени отъ погрѣшка провинените, и въ които нѣма убийства или грабежи.

Много би могло да се каже за тая странна „политическа“ програма. Ние съжеляваме, че мѣстото не ни позволява да направимъ това. Безспорно, програмата не е плодъ на дълбока политическа мисълъ и не обгръща всичко, но тя иде да характеризира прѣкрасно ромжския режимъ въ южна Добруджа.

Безчестие, ограбване, изнудване, експроприация, произволъ, ангария, побой, прогонване, — това сж дѣяния, които тя признава, че сж вършени отъ ромжската властъ. Всяка точка отъ тая програма разкрива прѣстѣпления, вършени отъ ромжски чиновници, и малки, и голѣми. Никдѣ програмата на генерала не говори за прѣстѣпления, вършени отъ българи, изключая точка 8 и 9, но тамъ е думата за политически дѣяния, прѣдизвикани отъ ромжните.

Прѣстѣпността на ромжската властъ въ южна Добруджа е стигнала до тамъ, щото борбата съ нея може да бъде достатъчна цѣль за една политическа програма на една ромжска политическа партия, начело на която стои човѣкъ съ престижъ, какъвто е генералъ Авереску.

Програмата на „Народната лига“ е едно изобличение и една присъда надъ ромжската властъ въ южна Добруджа.

Д-ръ И. С. К.

Четете въ „Добруджа“.

Ромжската армия въ Добруджа.

За какво се изпраща.

Думите сж едно сръдство за да се прикриватъ и най-грозните несправди; думите служатъ на нашите съсѣди за да прѣдставятъ прѣдъ европейския съветъ въ хубави краски онова осжидателно дѣло на заграбване и заробване на части отъ нашето отечество, което тѣ вършатъ за сега безнаказано.

Съ такива лукави думи ромжската преса посръща навлизането на ромжската войска въ южна Добруджа, което става въпрѣки категоричната клауза на договора за примиренето подписанъ въ Солунъ.

Тази войска влиза тамъ за да зароби единъ чисто български край. Тя влиза тамъ за да създаде едно положение на тероръ, на грабежъ, дѣло на насилие надъ чувствата и желанията на едно население отъ 300,000 души. Населението не я желае, то я ненавижда, то ще живѣе въ очакване на спасението, което трѣба отъ нѣкъдѣ да му дойде. Населението ще проклина деня, когато ромжската войска стѣпва въ южна Добруджа, и ще благославя я ще очаква часа на своето избавление. Никого една властъ не е бивала по-нежелателна, по-умразна, по-ненавиздана, както е случаятъ съ ромжската властъ въ южна Добруджа. Рѣдко една властъ е носила съ себе си повече смутъ, тревоги, нещастия, ужасъ, разорение. Рѣдко властъ се е настанявала по силата на по-голяма неправда и насилие, на по-голяма подигравка и надъ най-елементарните принципи на право и справедливостъ.

И при все това, настаняването на ромжската войска въ южна Добруджа е приветствувано отъ ромжски печатни органи като очаквано избавление за населението.

Съ влизането на „войниците на порядъка и дисциплината“ — редъ се установява тука, и всички граждани ще може да се отдаде спокойно на работата си. Агитаторите нѣма вече да съятъ умраза въ мирното население, анархичните дѣяния ще прѣстанатъ и всички граждани ще си подадатъ ръка за голѣмото социално дѣло, което ще донесе доволство и щастие на всички; побратимяването на всички ромжски граждани ще бъде свършенъ фактъ.

Тѣй приветствува в. „Силистра“, органътъ на ромжската полиция отъ тоя градъ, настаняването на ромжската войска въ южна Добруджа.

Да, започва голѣмото социално дѣло на прогонване, на домагване българите отъ южна Добруджа, което ще донесе доволство и щастие на всички ромжски изхѣлтани тамъ за лесно и бързо обогатяване, всички „граждани“ ромжните ще може „спокойно да се отдаде“ на своята работа, а всички българи ще може „спокойно“ да остави всичко — и сѣмейство, и домъ, и имотъ, и да забѣгне въ широката свѣтъ.

Цѣлото на заробване започва съ стѣпването на ромжската войска въ южна Добруджа.

Дано това дѣло получи единъ денъ онава, което то заслужава.

Писмо до редакцията.

Власте ни пише.

Любо се закахиха героите на „славните побѣди“ пра Тутраканъ, Кочмаръ, Добричъ, Османча, Кобадинъ, Топра-

Хисаръ и др. да отмѣстятъ на беззащитното население, което обвиняваха, че било причина за нещастията имъ. При отстъплението тѣ регистрираха героизма си съ кланетата въ добричката гара на затворниците, изгарянето и кланетата на с. с. Сребърна, Калипетрово, Бабукъ и редъ други села. Съ себе си отаѣкоха маса българско и турско население съ жените, мъжете и дѣцата отъ южна и сѣверна Добруджа, по-голямата частъ отъ които оставиха костите си въ Молдова. Отаѣкоха всички работенъ добитѣкъ на населението. Вземаха всичката реколта! И прави бѣха. . . Нали това население беше „ромжско“? Защо да не го колятъ, ограбватъ и безчестятъ? . . .

Жертвите бѣха многобройни. Населението, колкото бѣ останало, си поотдѣхна: каза си то: „Жертви наистина много, ние скърбимъ за тѣхъ, но нали настана край на теглото“. Е, клѣтници! Колко още страдания понесохме и ще понесаме. . .

Слѣдъ Солунското примирие тѣ пакъ дойдоха.

Не бѣха достатъчни тия, които дойдоха слѣдъ примиренето, трѣбваше още. Дойде цѣла дивизия войска въ южна Добруджа. Идването ѝ се почувствува най-напрѣдъ отъ крѣска на кокошките изъ курниите, защото тѣ винаги започватъ съ кокошките и свършватъ съ хората.

Въ селата: Гурлица, Хисаръ, Паракъ, Липница и др. не остана момиче, млада булка и жена необезщетена. Не остана сѣмѣйство неразорено.

Балканътъ, който тѣ „омиротвориха“ прѣзъ 1913 г., само слѣдъ двѣ години пламна, за да запали цѣлия свѣтъ.

Той гори още и ще гори, защото ромжни го омиротворяватъ. Нали ромжните се явяватъ фактори въ свѣтния миръ, тѣй ще върватъ работите. И, наистина, хемъ да плаче човѣкъ хемъ да се смѣе. Феодалниятъ строй на Ромжния дана акълъ на новия свѣтъ да се управлява. Каква гавра съ човѣшкия прогресъ!

Ромжните иматъ всичкото безсрамие да разправятъ, че Добруджа въ болшинството си била населена съ ромжни. Защо не си дадатъ отчетъ на лѣжите? Да кажатъ, колко българи отъ цѣла Добруджа заровиха въ Молдова. Колко повърнаха, колко изцѣло отаѣкоха и най-послѣ съ колко жители е населена тя.

Тогавъ тѣй ярко ще изпъкне истината и не ще има нужда да се води безполезна полемика за статистически данни.

Защо пакъ е всичко това, когато може да се свърши съ една анкета. Да се види политиката на ромжните отаѣдъ Дунава и тая отсамъ?

Защо ромжните окупираха Добруджа съ редовна войска? Имало чети. Какви чети, Боже мой, може да има отъ това население, което понася най-тежките оскърбления на ромжската жандармерия, а сега на редовната войска? И съглашенската окупационна войска не вижда ли това?

Защо ромжните затвориха училищата и църквите въ цѣла Добруджа? Нали това население е ромжско. Нали то иска да се учи?

Защо ромжните протестираха противъ рѣшението на конференцията за покровителствуването на малцинствата?

И глухите чува, и слѣпите вижда. Всичките чиновници държатъ патристични рѣчи на новодошлата ромжска войска и я събѣтватъ да си отмѣщава. На кога и за какво да си отмѣщава Ромжния?

Анкетирайте — стига толкова убийства! Добруджанецъ отъ вътрѣшността.

Постоянно докарваха нови нещасници отъ стара Роминия и отъ Бес-

Съобщение

на Централния Добруджански Народен Съвет.

Централният Добруджански Народен Съвет, на когото двата добруджански народни събора, от 17 декември 1917 и 22 септември 1918 г., въ Бабадаг дадоха пълномощия да изразява и тълкува волята и да се застъпва за правата и исканията на добруджанското население, заявява, че няма нищо общо с тъй наречения Върховен Добруджански Комитет от София, както и с стъпмения напоследък Висш Добруджански Съвет, който преди няколко дни е заседавал в столицата под председателството на Д-р П. Вичев бивш редактор на Камбана. Това е един самозван съвет на неотговорни лица, които не са упълномощени да говорят нито от името на добруджанското население, нито от името дори на добруджанската емиграция. Декларацията от 29 септември на самозвания софийски Добруджански Висш Съвет, с която се явно пакости на добруджанското дѣло, и която заслужено бѣ порицана отъ столичния печат и отъ всички политически сѣди, не изразява волята на добруджанското население и трѣба да се счита бѣла книга. Добруджанското население е чуждо на мисълта, чрезъ възстания да се бори за своята потъпкана свобода. Уповани на великитѣ хуманитарни принципи, прокламирани презъ тая война отъ Съглашението, добруджанци се бориха и ще се борятъ съ напълно легални сѣдства за да се приложатъ тия принципи отъ конференцията на мира и при опредѣляне бѣдѣщата сѣдба на тѣхната родина. Централният добруджански съветъ най остро осѣжда и порицава всѣко внушение, подстрѣкателство или опитъ за бунтове и размирици въ Добруджа.

Председател: **Людскиловъ,**
Гл. Секретаръ: **Борлановъ.**

Положението.

Всички балкански държави, съ включение на Гърция, прѣживѣха по една министерска криза. Това показва, че на Балканитѣ се създаде едно много неустойчиво положение, което за дълги години ще има да смущава свѣтовния миръ.

Българската министерска криза се разрѣши съ съставянето на единъ кабинетъ отъ земледѣлци, народници и панковисти. Съставътъ на новия кабинетъ отговаря по отношение насокитѣ на външната политика на настроението, което българскиятъ народъ манифестира въ деня на траура, по случай проекто-договора за миръ. Въ всички резолюции, взети въ тоя денъ, се констатира, че България не може, освѣнъ да се положи на справедливостта на великитѣ сили. Това значи, че нашата бѣдѣща външна политика трѣбва да се ориентира въ смисълъ на пълно довърне къмъ Съглашението. Какво ще трѣбва да правимъ въ случай, че не ни се

даде справедливостъ, — това е въпросъ на утрѣшния денъ. Да се поставя тоя днесъ, ще рече, да се прѣдѣлва. А въ политиката няма нищо по-опасно отъ това, да се прѣдѣлватъ въпроситѣ.

Романската и сръбска министерска кризи имаха за задача да изнудятъ съвѣстта на западното общество мнѣние за да се отърватъ отъ ония стѣснителни клаузи на договора съ Австрия, които цѣлѣха да отърватъ инороднитѣ малцинства отъ тѣхнитѣ золуми. Какъ парижкитѣ сѣди ще реагиратъ противъ това изнудателство, въ случая не е толкова важно. По-важенъ е факта, че сѣрби и ромѣ иматъ намѣрение да толериратъ малцинствата, което пъкъ, въпреки всички договори, ще създава ежедневни конфликти на изтокъ.

При наличността на толкова многото конфликти, които се създадоха по всички краища на свѣта, балканци-

тъ, по старъ начинъ, ще се мчатъ да ловятъ риба въ мѣтна вода и по тоя начинъ на Съглашението ще се отвори много по-главоболна работа, отколкото то имаше при сѣществуването на старата балканска проблема. Опасността става още по-голяма и защото сега не само Ромѣния, но всички наши сѣсѣди ще се мчатъ, чрезъ външни успѣхи, да отвлечатъ вниманието на своитѣ поданици отъ вътрѣшнитѣ неуредици. Това е тъй, защото много симптоми доказватъ, че никой отъ балканскитѣ държави — съюзници на Съглашението — нѣматъ достатъчно морални и материални сили да се справятъ съ прѣкомѣрното увеличение, което имъ се дава. А това положение ние прѣдвѣждаме и по-рано.

Турската криза се прѣдизвика отъ бъркотията въ Мала-Азия. Успѣхитѣ на Кемалъ паша дадоха поводъ на френцитѣ да обвинятъ Англия, че тя поддържа възстаническото движение. Както и да е, но това движение събори стария кабинетъ и поставя турската проблема при едно особено освѣтление.

Авантюрата на Д'Анунцио, поведението на фонъ-деръ-Голцъ въ Курландия, възстаническото движение въ Мала-Азия, руската проблема и увеличението на балканскитѣ спорове, — това сѣ симптоми, че конференцията ще има дълго да заседава и да се корегира.

Бѣдѣшитѣ усложнения на изтокъ.

Руско-германско споразумѣние.

Натоваренъ отъ адмиралъ Колчакъ и генералъ Деникинъ, рускиятъ министъръ Сазоновъ е врѣчилъ на конференцията въ Парижъ слѣдното съобщение:

„Прѣдъ видъ на това, че Русия не участвува при сключване на мира съ Германия, противоболшевишкитѣ правителства на Русия намиратъ за необходимо, въ защитата на своитѣ интереси, въ най-близо бѣдѣще да опрѣдѣлятъ вѣмето и мѣстото за срѣща на рускитѣ прѣдставители съ прѣдставителитѣ на Германия за изработване на отдѣленъ миренъ договоръ“.

Коментирайки това съобщение, в-къ „Кубанская Земля“ пише: „Държавнитѣ интереси на Русия изискватъ прѣди всичко тѣсно политическо сътрудничество съ Германия за защита на най-важитѣ погранични интереси. Установяването на рускитѣ граници съ Германия, Полша и Ромѣния ще прѣдизвика не малко усложнения. Въ много случаи интереситѣ на Германия и Русия съвпадатъ и съвмѣстното имъ дѣйствие ще прѣнесе полза и за двѣтѣ страни. Пъкъ и самата идея на съюзницитѣ да отдѣлятъ Русия отъ Германия съ поясъ отъ

държави — тампони, каквито сѣ Литва, Естония, Латвия и пр., не може да бѣде приета нито отъ Русия, нито отъ Германия, стопанскитѣ интереси на които ще пострадатъ силно отъ тая политическа комбинация, измислена отъ версальскитѣ политици“.

Специално за икономическитѣ интереси на Русия и Германия, вѣстникътъ пише:

При условията, които се създадоха слѣдъ войната, Германия прѣдставлява за Русия най-близкия и най-нагодна пазаръ. До пълното възстановяване на нашата отечествена промишленостъ, разрушена отъ болшевицитѣ, ще мине разбира се много вѣре. Нѣма никакви основания да се поставяме въ изключителната зависимостъ отъ американския, английския и френския вносъ. Даже въ интересъ да прѣдизвикаме конкуренция е необходимо да привлѣчемъ и вноса на Германия, която и по-рано снабдяваше Русия не само съ фабрикати, но и съ оръжия на производството“.

Идеитѣ, които се прокарватъ въ тая статия, ни показватъ, че на изтокъ се готвятъ нови усложнения, разрѣшенитѣ на които ще създава дълги години главоболие на Съглашението. Съ огледъ на тия усложнения, политическата констелация, която се създава на Балканитѣ, не може да се признае като актъ на политическа прѣдвидливостъ.

Политическото положение въ Ромѣния.

„Генералскиятъ кабинетъ“ възмуцава опозицията, която се надѣваше, че ней ще падне наслѣдството на Братияну. Тя заплашва, че ще бойкотира изборитѣ. Братияну, както изглежда, не се безпокои отъ това и се готви чрезъ изборитѣ наново да поеме властта. Особено интересно въ случая е, че новитѣ провинции (Трансилвания и Бесарабия) даватъ поддрѣжка на генералския кабинетъ, а, слѣдователно, и на Братияну.

Защо?

Сигурно, не сѣ само банкитѣ, които даватъ тая сила на либералната партия. Въ политическата либига, която днесъ се плете въ Ромѣния, сѣ замѣсени и голѣми външни интереси. Заминаването на кралицата за Италия въ единъ моментъ, когато Сърбия се намира въ споръ и съ Ромѣния, и съ Италия, показва, че интереситѣ на външната политика днесъ привличатъ вниманието на ромѣнскитѣ ръководители.

Характеренъ е и факта, че вѣстникътъ на Братияну днесъ именно отрича всѣко споразумѣние съ България по въпроса за Добруджа. Изглежда, че ромѣнитѣ считатъ, какво новата имъ ориентировка къмъ Италия ще имъ даде достатъчни морални сѣдства да се справятъ и съ Сърбия, и съ България.

рабия. Отъ Бесарабия, между другитѣ докараха и Колю Шинтакъ отъ Куртубунарско и Иовчо Балусеа отъ Силистренско. И двамата бѣха слаби и болни. Иовчо Балусеа имаше нужда отъ операция, но докторитѣ нито го погледнаха и сигурно щѣше да умре отъ инфектирането на ухото и главата, ако д-ръ графъ Стефанъ Халеръ Порция, който бѣше арестуванъ съ насъ, не се нае да го оперира съ бръснача на Кръстю Радевъ. Въобразете си една опасна операция безъ инструменти, безъ най-необходимитѣ дезинфекционни сѣдства, но нѣмаше вѣре за чакане. Човѣкътъ бѣше въ голѣма опасностъ. Операцията излѣзе благополучна. Графътъ бѣше прогласенъ за докторъ на затворницитѣ.

Назначиха като комендантъ на затвора капитанъ Барлеску, който само кога спи не псува и не бие. Не ни оставаше нищо свято; и лъжичката, съ която се прѣчистваме, не оставаше и тя не охърсена отъ тоя капитанъ, който имаше претенции за „културенъ“ ромѣнецъ.

Мисля, че и най-последниятъ чергаринъ (циганинъ) се би засрамилъ отъ мръснитѣ псувни на тоя комендантъ.

Извѣсти ми се, че ще ходимъ на баня и ще ни дезинфектиратъ дрехитѣ,

които бѣха пълни съ хиляди въшки. Заобиколени съ строга и многобройна стража, ние бѣхме прѣкарани презъ сѣдката на града, натоварени съ багажа си, хулени и заплювани отъ „културнитѣ“ граждани. Пристигнахме на банята, гдѣто ни изгориха всичко що бѣ отъ кожа.

Тукъ се случи единъ печаленъ актъ: между 120—140 души мѣже докараха и една жена-българка на баня! Това може да се случи само въ „културна Ромѣния“. Тая селенка бѣ обвинена въ шпионажъ, а слѣдъ 3-мѣсеченъ затворъ се узна, че минала границата да си купи арпаджикъ.

Тукъ бившиятъ български депутатъ Недю Пеневъ търка дѣскитѣ възселнатъ отъ единъ войникъ.

Трѣбва да спомена за Илия Божановъ. Тоя честенъ и благороденъ българинъ бѣ утѣшителъ на всички и спомогаше на всички парично: раздаде е повече отъ 3—4000 лей. Всѣкога тоя бѣше готовъ да помогне съ пари и свѣти. Въ честото ми отчаване, при него намирахъ утѣшение. За да позабравимъ тежотитѣ и несигурността, пѣхме тихо въ нѣкое кюше азъ, Ивановъ, Божановъ, Сапуновъ, ученикъ въ VII класъ, и Астѣя Кръстевъ, студентъ по правото въ София. За минута, за-

бравяхме, че сме въ затвора... Музиката възлига душата и я приближава до божественото... Каква музика! — едѣ се чуваше! Когато пѣхмъ „О! Добруджански край“ и „Покройници“, всички ромѣхмъ създи. Но това не бѣ за дълго вѣре; нѣкой си „приятели“ ни издали, обѣрнаха ни вниманието и пѣснитѣ, едѣ чути отъ насъ, замлъкнаха.

Въ май 1919 год. ни прѣмѣстиха въ унгарското училище, като по-удобно. Тукъ се настани и „Comisarul Regal“. Започнаха слѣдствания. Всѣки съ нѣгърпение очаква деня си, всички сѣ умислили, само графътъ се пери като пѣтелъ прѣдъ сѣсѣдкитѣ еврейки, замотва главитѣ на нѣколко ромѣнски дѣвойки отъ добри фамилии, които ежедневно му пращаха гостѣни, а болшинството отъ насъ се прѣгвѣха отъ гладъ и просѣха парче хлѣбъ.

Интересенъ е тоя типъ — графъ Порция. Въ мѣсецъ априлъ тоя пристигна въ затвора съ монокълъ на дѣсното око, ботуши и леко обляченъ. Разчу се, че тоя е затворенъ по добруджанския въпросъ, затова му се притекохме на помощъ; азъ му дадохъ моето палто да се завива, германскиятъ учителъ Кантеръ — едно одѣло, единъ германски поручикъ — риза, адвокатътъ Брашчановъ — парична помощъ. Първата

му дума бѣше: „Тукъ ли е Раковски?“ Разправи, че ималъ връзки съ него и пр. Ималъ багажъ, но го оставилъ въ Кюстенджа и наскоро ще пристигне. Ималъ 1 милионъ лева взети отъ ромѣнскитѣ власти и пр.

Разбира се, ние го повѣрвахме. Минаха се дни, седмици, но нито багажитѣ на графа доде, нито пари. А пъкъ отъ всички бѣше заелъ на заемъ. Съ всички говорѣше за бѣгане. Не се мина много вѣре и се скара съ германцитѣ и полителегентитѣ българци; само съ г-нъ Б. И. не се скара, защото тоя му мѣлчеше. Нему бѣше нуженъ единъ другаръ за да избѣга отъ затвора и мислѣше, че го е намѣрилъ въ лицето на графа. Но колко се излѣга!

Отъ гдѣ графътъ си доставилъ австрийски и италиански паспорти — не зная. Единъ денъ показа какъ е изработилъ въ дърво, скулптирано съ ножче, италианския държавенъ печатъ. Направи си паспорта, че идва отъ Цариградъ и подписа консулитѣ отъ гдѣто ужъ билъ миналъ. Другъ единъ паспортъ на име Б. И., който се намира при Comisarul Regal съ всички нужди завѣрки. Единъ паспортъ австрийски писанъ отъ А. Той се пазѣше да пише, а само имитираше подписитѣ.

Добруджанци за политиката, която ни се налага днесъ.

Всичко или нищо...

Получихме от Добрич следното писмо:

Г-н Редакторе,

Историческият добруджански народни събори в Бабадаг, в които участваха представители на добруджанските села и градове, не само изпълнявали никакъв „Върховен добруджански комитет“ да изравнява и тълкува техните решения и да се застъпва за тяхното осъществяване. Такова изпълнително двата добруджански народни събори дадоха само на „Централния добруджански народен съвет“, който в продължение на повече от две години изнесе пръв българското и чуждото обществено мнение добруджанския въпрос в пълната му ширина и който и до сега не е престанал безумно да работи в същата посока. Негово дѣло са двата мемоара, отправени до конференцията на мира и до всички народи, призовани да въдворят справедлив мир в света; негово дѣло са многобройните резолюции, декларации, протести и комуникети, издадени от две години насам в защита на правата, свободите и интересите на добруджанското население. Становищата и исканията, за които се застъпва и бори „Централният добруджански народен съвет“, се споделят и подкрепят от всички съзнателни граждани в Добруджа.

Сега софийският „Върховен добруджански комитет“, който не е никакъв „върховен добруджански“, а само управителен комитет на дружества, съставени от добруджански емигранти в България, излиза с една рецепта за разрешаването на добруджанския въпрос, която няма нищо общо нито с решенията на добруджанските народни събори от Бабадаг, нито с действителните желания на добруджанското население, между което живят и работят, както пръв първата, тъй и пръв сегашната романска окупация. „Върховният“ изработи напоследък два ръководни начала за добруджанското движение: „Добруджа е нецѣлѣна“ и „Добруджа за добруджанци“. За да ни убѣди в тяхната действителна реална стойност и практическа приложимост, председателят на „върховния“ подир доказателства не в нашите желания и политически стремежи, а пръв деветте планини и рѣки — в американската доктрина на Монро, забравяйки простата истина, че онова, което е приложимо и полезно при едни условия и обстоятелства, може да бъде съвсѣм неприложимо и дори пакостно при други условия и обстоятелства. Правовѣрен последовател на скочините от него принципни, той, напук в всички решения на

добруджанските народни събори, иска, ни повече, ни по-малко: „Цѣла Добруджа да бъде автономна“. Даже ако конференцията на мира поиска да ни даде сега Южна Добруджа, почитаемият доктор не иска да я приеме, за да се не наруши неговият свещен принцип за нецѣлѣността на Добруджа. „Само Южна Добруджа не щем; нека тя, заедно с Северна Добруджа, стане автономна. Или всичко, или нищо!“

Но, ако при днешните международни политически условия Северна Добруджа не може да стане нито българска, нито автономна, а чисто и просто се остави подъ романско иго, тогава „върховният“ ще поддържа ли логическата консеквенция от своята глупост, че за да не се дѣли цѣла Добруджа, Южна Добруджа трѣбва да остане романска? Ще поддържа ли, че южнодобруджанското население трѣбва да се постави на нови изпитания, за да се запази само една формула, неосъществима при днешните политически условия? Ако нашите бащи имаха логиката на голѣмият добруджански политикан от площад „Черната джамия“, тѣ сигурно в 1878 г. щѣха да се откажат от създаденото тогава наше княжество и от автономна Румелия, за да запазят нецѣлѣността на България и днесъ, може би, техните синове още щѣха да носят ибриците и чибучите на турските запии. Не, нито здрав разум, нито политическа прѣвидливост има в декларациите от площад „Черната джамия“. Тѣ са дѣтинщини — и опасни дѣтинщини, на които трѣбва да се тури край. Господата от „върховния“ твърдят и тръбят, че в своята формула „или всичко, или нищо“ изразяват желанията на добруджанското население. Тѣ или се самозаблуждават, или заблуждават ония, които още могат да им вѣрват. Здравият практически разум на добруджанеца, който най-малко сега е наклонен да тича подир химери, казва съвсѣм друго.

„Ние искаме цѣла Добруджа да бъде присъединена към България; ние настояваме и ще се борим за това; ние в голѣмото си мнозинство сме българи и не можем да се дѣлим от общобългарските стремежи и копнежи; ние плачемъ за неуспѣхите и се радваме за сполуките на България заедно с цѣлия български народ; ние не можем и не трѣбва да правимъ отдѣлна добруджанска политика и да пакостимъ с нея на общото си отечество. Ако, обаче, при днешните международни политически условия се явяват непреодолими прѣчки, за да се осъществи напълно нашият идеал, ние казваме: нека се спаси това; което може да се спаси; нека се вземе това, което може да се вземе. Когато кора-

бът потъва, ние не можем да оставим да загине всичко в него. Когато некадърни корабни сѣ блѣскали българския държавен кораб в подножни скали, ние не искаме да го закарваме между Сцила и Харибда, за да го прѣвърнемъ в трѣски. Да спасимъ, каквото можемъ да спасимъ, и да работимъ мѣлчливо, умно и упорито за едно по-свѣтло и по-добро бъдеще. Добруджа по минало, по население, по стопански и културни връзки, по дух и съзнание е българска и тя не може да прави антибългарска политика в днешните тежки и скъпокошени дни за България.

Това е нашата дума и тя трѣбва да бъде чува и разбрана от всички ония, които искрено мѣлят и се борят за свободата на нашата родина“.

Гр. Добрич, 6 септември 1919 г.

Айормански.

ХРОНИКА

Окопи край българската граница. В Екрене има 200 души пѣхотници, а в с. Чаушкѣй 150. Населението се най-зѣвски малтретира. Изкарват го да сѣче гората и работи окопи. Такива се правят между Чаталче и Екрене. В с. Кобадинъ, Мелжидийска околия, има войници отъ 5 таубичен полкъ и 13 артилерийски.

Съобщават ни, че резолюцията, която е била поднесена на прѣдставителите на Съглашените, и която не е била приета, изхожда отъ Върховният Добруджански Комитет, а не отъ Централният Народен Добруджански Съвет. Тоя последниятъ няма нищо общо с тая резолюция и не се солидаризира с нейното съдържание.

Защо романите събират войници. На 12 септември пристигна в гр. Варна жителът на село Фракачей, Тулчанско, Тодоръ Идиевъ, който билъ закаранъ в Истанбул, Бесарабия, в 73 полкъ, където билъ извънредно грозно изезаванъ и битъ и срѣщу 600 лева луснатъ. Непоносимия романски режимъ го накарва да напусне дома си и потърси спасение тукъ в България.

Българската делегация. Шефъ на българската делегация при мирната конференция ще бъде пакъ г. Т. Тодоровъ. До сега българското правителство не е получило съобщение, дали на България е даденъ новъ срокъ за връчване отговора на проекто-договора. Ако такъвъ не се получи и днесъ, вѣроятно е българската делегация да замине за Парижъ утрѣ.

Днесъ отговорътъ ще бъде разгледанъ в присѣствитието на партийните водители и окончателно приетъ.

В българските политически кръгове се вѣрва, че проектодоговорътъ ще бъде съществено коригиранъ слѣдъ проучването на нашите възражения.

Починали добруджанци. Извънъ стана се на ония, които интересуватъ че до сега сѣ се поминали в Маринската държавна болница в градъ Варна следните емигранти отъ Добруджа:

На 8. VI. — Якубъ Силевъ от с. Коцукѣй (Бабадагско); На 24. VI. — Стоянъ Колевъ от с. Боганово (Добришко); На 16. VIII. — Цонко Христовъ от с. Сираково (Балчишко); На 6. IX. — Филипъ Рушѣвъ от с. Кателѣ (Тулчанско) и на 1. X. — Тодоръ Христовъ отъ гр. Махмудия (Тулчанско).

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ.

(Съобщени на Б. Т. Агенция).

Здравето на Уйлсонъ.

Лионъ, 7 октомври. (Радиотелеграма.) Съобщаватъ отъ Вашингтонъ: Здравословното състояние на прѣдседателя Уйлсонъ се подобрява, но е още сериозно.

— Съобщаватъ отъ Вашингтонъ: Бюлетинътъ за здравословното състояние на прѣдседателя Уйлсонъ гласи: че прѣз последната нощ е настъпила благоприятна промѣна. Апетитътъ и сънътъ на прѣдседателя се подобряватъ.

Хаусъ заминава за Америка.

Лионъ 7 окт. Полковникъ Хаусъ напусна вчера Парижъ на път за Вашингтонъ. Той заявлява, че е възможно прѣди края на октомври в Парижъ да се събере съвѣта на Обществото на народите, който ще трѣбва да разреши някои въпроси относително басена на Сааръ, а ако американският сенатъ ратифицира до тогава договора, вѣроятно и нѣкой други въпроси.

Парижъ пакъ празнува.

Лионъ, 7 октомври. (Радиотелеграма.) Люксембургската колония в Парижъ и французите, приятели на Люксембургъ, отпразнуваха в недѣля референдума отъ 23 септември за сближение икономическо съ Франция. Много оратори заявиха, че изказаната воля на люксембургския народъ трѣбва да бъде приета съ признателно съчувствие отъ французкото правителство.

Французите недоволни отъ германския отговоръ.

Лионъ, 7 окт. Французкият печат смѣта германския отговоръ на ултиматума на генералъ Фошъ за срдѣство за забавяне и въ всички случаи недостатъченъ.

Стачката на англ. желѣзничари прѣкратена.

Лионъ, 7 окт. Въ Англия стачката на желѣзничарите е свършена. Работниците подновяватъ работата при сжштите условия, но прѣговорите ще продължатъ за подобряването на тяхното положение.

Кооперат. печ. „Гутенбергъ“ — София.

Въ това време въ затвора се случи единъ епизодъ, който щѣше да изведе главата на Б. И. Графътъ няма пари, търси източникъ. Накарва вѣстникарьтъ Марчелъ Станеску, сжщо затворникъ, да напише едно писмо до нѣкой си унгарски поданикъ, милионеръ Пожони, да дойде въ улица Бѣлческу № 7, гдѣто бѣ затвора, за да говори с Б. И., който искалъ да поръча нѣкакви машини за обработване лозя (той знаеше, че Б. И. има лозя) и подписва Б. Иконому, поручикъ. Какъ е изпратилъ писмото, не се знае, защото бѣше строго забранено излизане отъ затвора на писма. Пожони получава писмото и отива при помощникъ-кмета Биби Економу, който хабѣръ нѣма, и тогава отива въ затвора. Б. И. не знае нищо. Пожони го пита, той дига рамена. Графътъ се намѣсва и започватъ да говорятъ унгарски. Какво сж говорили, не зная. Пожони, за да не бъде пѣкнатъ въ нѣкой бѣла, занася вториятъ денъ писмото на началника на тайната полиция въ Браила, който пѣкъ моментално го изпраща до Comisarul Regal, и Б. И. влиза съ двата крака въ капана. Слѣдствие, хукане, заплашване, всичко притѣпѣ Б. И. Най-послѣ се

узна, че Б. И. нищо не знае и че графътъ го е подписалъ. За графа това нѣмаше никакво послѣствие — нито го попитаха даже. Пожони отъ страхъ вложи 500 лей на разположението на графа. Последниятъ го удари на ново на кефъ, но парите сѣ свършиха скоро. Правищо прави, замая началника на караула и сѣ единъ войникъ посѣщава къщата на единъ католически свещеникъ, който е билъ по-напрѣлъ интересиранъ. Графътъ иска пари въ заемъ — не зная колко е измѣкналъ, — но зная, че свещеникътъ му е падналъ на колѣни и го молилъ по-скоро да напусне домътъ му и да не идва другъ пѣтъ. И е ималъ право: той е ялъ романската попара въ Молдова, та сега духа и кнселото млѣко.

Въ това време женитъ хранѣха графа; нѣкой му дала около 800 - 900 лей.

Менъ той започна да се прѣпорѣчва като социалистъ и раздуха тѣй майсторски тоя слухъ, че обѣрна вниманието на социалистите отъ Браила, които много ми спомогнаха. За тяхната помощ сърдечно имъ благодаря.

Една вечеръ прѣзъ мѣсець май графътъ каза на Б. И., ако искалъ да се разходи изъ града, да иде сѣ него, защото, когато искалъ, се разхождалъ сѣ караулни началници. Вѣроятно графътъ искаше да благодари на Б. И. за главоболието сѣ Пожони. Какъ омайваше той хората, какво имъ общаваше, такава заповѣдъ ли имаше, — не зная; зная само това, че графътъ имаше голѣма свобода и сѣ него се отнасяха сѣ голѣмо внимание.

Къмъ 28 май дойде въ затвора Нику Хаджи Ивановъ Симовъ, синътъ на Хаджи Симу отъ Браила, милионеръ и ни каза, че и той е даденъ подъ сждѣ. Графътъ схвана веднага момента и начерта интригата. Изпраща Б. И. до Хаджията сѣ прѣпорѣжка да свърже по какъвто и да е начинъ приятелство. Хаджията хвърля пари сѣ шепата, гости добръ Б. И. и най-послѣ му казва: Бе И., защо не избѣгашъ ти сѣ графа? Б. отговаря, че нито той, нито графътъ нѣматъ срдѣства. Хаджията казва, че е забѣлѣзалъ на ржката на графа единъ брилянтенъ прѣстенъ, който сега може да се продаде като топла пита сѣ 2000 лей. Пазарлъкътъ стана тѣй: Хаджията

ще полкупи шефѣветъ, ще излѣзе изъ града, ще продаде прѣстена и ще ги снабди сѣ 1 револверъ, 10 папирѣски сѣ опиумъ и пари. Въ градътъ една рускиня А. ще ги ръководи до Дунавъ, гдѣто ще ги чака една моторна лодка, въ която ще има и една лека картѣчица, припаси за пътуване и пр. Начертаха плана на Браила и улиците, прѣзъ които ще бѣгатъ до къщата на рускинята. Лодката ще ги занесе до Сулина, гдѣто графътъ претендираше, че има у нѣкой си италианецъ 11,000 лири въ злато. Всичко е наредено, графътъ и Б. очакватъ припасите. Въ 10 часътъ вечерта Хаджията пристига и прѣдава на Б. 1 револверъ, 1 пакетъ сѣ опиумъ, 10 цигари приготвени и 480 лей, виѣсто 2000 лей, и го прѣдопрѣдава, че всичко е готово за частъ 12 прѣзъ нощта. Б. И. забѣлѣзва, че Хаджията не сѣ прѣдпазва. Увѣрва го, че на 12 часъ точно ще да избѣгатъ, отива при графътъ, който сѣ бѣ легналъ облѣченъ и му докладва всичко. Графътъ сѣ усмихва казва, че всичко е благоприятно и свободата ще ги освѣтля слѣдъ нѣколко часа.

(Слѣдъ).